

előlről kezdődik, egy-egy körfolyamat befejeződése valószínűleg több évi időt igényelvén.

A gázoknak váltakozva történő vonzását és kilökését Siemens a Nap legyezőszerű hatásának nevezi (fan-like action). Ez azonban nem terjedhet ki azon nehéz fémgőzökre, melyeknek jelenlétét a spektroszkóp tanúsítja, s melyekről fel kell tennünk, hogy egy alsóbb és sűrűbb légkört képezvén, a külső, főleg hidrogénből álló légkör mozgásában nem vesznek részt.

A fentebbiekben vázolt elmélet alapján Siemens megkísérli a Nap felületén észlelt egyes tűnemények, például a napfoltok, továbbá az állatövi fény és az üstökösök magyarázatát is adni, de nem nagyon kimerítőn és — úgy szólva — kissé kétkedőleg, mintha

maga sem jutott volna teljes megállapodásra e részleteket illetőleg. Itt tehát nem követjük tovább, meglegedvén az alapelmélet ismertetésével, mely — ha igaznak bizonyul — a Napot folyton *megújuló* energia forrásaül tünneti fel*, eloszlata azt az aggodalmat, melynek Madáchunk is adott költői kifejezést, midőn utolsó emberét a kihült, fényvesztett Nap világánál mutatja be.

DR. D. M.

* A Siemenstől kigondolt megújító folyamat késleltetheti az energia eloszlódását, de végkép elhárítani ez sem hátrahatja el. Mert a melegségből, valahányszor munkát végez, tehát akkor is, ha disszociációt létesít, egy résznek, egy meghatározott százaléknak okvetetlenül el kell oszlódnia, a nélkül a disszociáció-létesítés nem is volna lehetséges.

SZERK.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(50.) A mellékelt két hernyó és egy bogár a fiatal rozsvetés gyenge levelein, sőt a hernyó, hűvös napokon még a gyökereken is élőködik. Tisztelettel kérem a „Term. tud. Közlöny“ szokott rovatában tudatni, hogy melyik rovar hernyója ez, és mi a neve? Van-e valami ellenszerök?

Sz. S.

(51.) A Népszerű term. tud. Előadások gyűjteménye 32-ik füzeté a törvényszéki orvostanból egy példát hoz fel: a tüdőpróbát. Ezt azonban nem világosítja meg minden irányban s engem kétségben hagyott egy körülményre nézve, mely a következő:

A gyermek burokból születik, él, de a burkot nem bontják ki, bába nincs, és, vagy szándékosan, vagy tudatlanságból, a gyermek megfullad s e közben a magzatburok nedvét szívja be. A tüdőpróba ilyenkor nem vezethet sikerre, mert ekkor a tüdő leül a vízben, ha víz alatt vagdalják is szét, nem buborékol a víz: a tüdőpróba itt nem mondja meg a valót. Mi itt a gyakorlati eljárás módja?

A fül belülről a szájjal összekötöttében állván, mikor a gyermek a megszakított köldökzsinóron nem kapván oxigénest vért, a légzési kísérletet teszi: nem megy-e a buroknedvből a dobüregbe? és ha igen: felismerhető-e ez? A dobüreg felnyitása

gyakorlatban van-e a törvényszéki bonczolásoknál? vagy más módja is van az élve születettség felismerésének a felhozott esetben?

Sz. Gx.

(52.) Több ízben lévén alkalmam az ú. n. holdkóros egyének éjjeli járás-keléséről tapasztalatot szerezni; kérném a tisztelt társulatot illetőleg annak rovatvezetőjét, szíveskednék engemet behatóan felvilágosítani a következő kérdésekben:

1. Van-e a holdnak csakugyan *befolyása* a holdkórosokra, és ha igen, miképp magyarázható ez meg?

2. Teljesen *öntudatlan* állapot-e a nevezett kórság, vagy sem?

3. Mi az oka annak, hogy csak *bizonyos* egyéneknél fordul elő?

P. L.

(53.) A minapában egy ember jött hozzám, ki zsebéből egy kis dobozt véve ki, így szólott hozzám: „Tanító úr! A multkor leányomnál, Holicson időzvéni, vacsora után még egy pár diót ettünk meg. Midőn néhányat feltörtem, egyszerre az egyik dió magjának az alakja nagyon feltűnt, mert az olyan volt, mint egy kis csibe; ez után még néhányat ovatosan feltörtem és még háromban találtam olyan képződésű magot; egynek éppen tökéletes rucza-alakja volt. Miután ön foglalkozik a

természeti tudományokkal, önt kérdezem, van-e ennek valami értéke? s egyszersmind felkérem, hogy erről tudakozódjék, s engem a netaláni eredményről értesíteni sziveskedjék. A négy dió magvát magam is szemügyre vettem s csakugyan csodálkoznom kellett a feltűnő madáralakokon és jónak láttam azokat a Term. tud. Társulathoz küldeni, kérvén rólok felvilágosítást. A dió Holics (Nyítram.) táján termett.

L. M., tanító.

A beküldött dióbelekből a két legjellemzőbbet lefotografoztatva, fametszetben íme itt közöljük. SZERK.

Hiányos képződésű dióbelek, természeti nagyságban.

FELELETEK.

(47.) Az a lábas kigyó, a legnagyobb valószínűséggel a *Callopeltis Aesculapii Aldrov.* volt. — E kigyófaj újabb időben hazánkban mindinkább kezd terjedni; Pécs vidékén igen gyakori s a nép erdei kigyónak nevezi; fő táplálékát egerek képezik s csak ezeknek hiányában keresi föl a madárfészkeket, hogy azokból a fiók-madarakat kirabolja. — A farkvég közelében talált két kinövés sem nem lábmaradvány, sem nem korcskinövés, hanem a hímállat nemzőszerve (penis), mely szerv a nemrég elhalt hímnél a fark aljára gyakorolt erősebb ujjnyomással kitolható. Ilyenkor az is tapasztalható, hogy ama kétoldali hengeres szerv úgy tolul előre mint egy betűrt harisnya, s hogy belső felülete most külsővé változott. Ezen felület karomszerű kinövésekkel van ellátva, melyek arra szolgálnak, hogy párzaskor a nőstényállat kloakájának falaiba kapaszkodva, a benső összeköttetést több időre fenntartsák. A hímek ezen nemző szervöket maguktól csak párzaskor tolják ki, saját tapasztalatom szerint azonban akkor is, ha a hímállat a párzás idejében nagy kínoknak tétetik ki s ezen lelet teljesen megfelel némelyek ama balhitének, hogy a kigyó lábait csak akkor dugja ki, ha füstbe akasztják, vagy tűzbe dobják. Ezekből az is látható, hogy az említett karmok nem kúszásra szolgálnak. Az erdei kigyó, honi kigyóink között a legjobb kúszó, de ezt csupán teste rendkívüli mozgékonyságának köszöni. Azon körülmény végre, hogy az említett kigyó június havában több kigyótársával egyetemben üttetett agyon, bizonyosságul szolgál arra, hogy épen párzaskor üttetett agyon, minthogy az erdei kigyó párzásideje június hóra esik s ilyenkor a kigyók gyakran nagyobb számban szoktak összecsoportosulni.

Az erdei kigyó különben ártalmatlan állat; méregfogai nincsenek; megfogva dühösen harapdál ugyan, de harapása nem veszélyes; nézetem szerint pedig az erdeszetre nézve rendkívül hasznos, minthogy évenként legalább 30—60 egeret is képes elpusztítani; hogy azonban a madarakat pusztítaná, még nem vagyok hajlandó el-

hinni. Én már 200-nál több kigyót bonczoltam fel, de gyomrukban kivétel nélkül csak egereket találtam s a nálam fogva tartott erdei siklók soha egyéb táplálékot nem vettek magukhoz mint egereket.

DR. KAUFMANN ERNŐ.

(49.) A pók petéjéből csak kis pók lesz; hernyó soha sem. A hernyó ismét csak lepke petéjéből lesz. Így tehát az alföldi „pókhernyó”, ha csakugyan hernyó, szintén csak lepke petéjéből származhat. Kíváncsok volna hasonló kérdések alkalmával a kérdéses állatot is beküldeni, legalább megtanulnánk, hogy melyik hát az a „pókhernyó”? P. J.

(50.) A beküldött kártékony hernyók a *vetéspusztító pille* (*Noctua v. Agrotis setetum*) hernyói. E hernyók nemcsak a roszvetésekben szoktak kártékony mennyiségben fellépni, hanem megtámadják azonkívül nem ritkán a búza- és repcevetéseket, sőt néha a burgonya-, répa- és dohány-ültetvényeket is. A szennyes szürkésbarna színű, lúdtollvastagságú és 4—5 cm. hosszú hernyók nappal rendszeren a föld repedéseiben vagy hantok alatt tartózkodnak s többnyire csak éjjel vagy borongó időben bujnak elő rejtkeikből, hogy az említett növények gyöngébb részeit, a szívleveleket s a gyökereket elrágják. Tömeges fellépésük időszaka rendszeren augusztustól októberig tart. Áttelevén, jövő tavasszal a földben bábbá alakulnak, melyből a hamvasszürke pille május, június vagy július hónapokban kél ki. A nőstény pille mákszemnyi petéit különféle növényekre szokta lerakni.

E rovarnak tehát évenként csak egy nemzedéke van; falánk hernyói mindamellett nem ritkán igen nagy károkat okoznak. A javaslatba hozott számos ellenszer közül bizonyára legjobban hat a hernyók összefogdosása éjjel, lámpavilágnál; csak hogy ez nagyban alig hajtható végre. Némelyek a késő őszi vetést is jó óvszerül ajánlják. A hol a hernyópusztítás már igen nagy, ott legcélszerűbb a tönkretett őszi vetést mélyen felszántani s a friss szántásra sertéseket hajtani.

A hernyókkal együtt beküldött rovar egy *levélbogár* (*Chrysomela sanguinolenta*), mely eddig még sehol sem lépett fel kártekonyan, és valószínűleg ott is csak véletlenül került a rozsavetésre. H. G.

(51.) Ha a magzat burokból születik, él és ha a burokból nem szabadítják ki, akkor magzatvizet szív be és megfűl. Ilyenkor a tüdőnek úszópróbája valóban nem mondja meg a valót, a mennyiben a magzat a megszületés után élt, és a tüdők mégis teljesen légtelenek. A tüzetesen végrehajtott bonczolás adataiból azonban ilyen esetekben nem csupán az derül ki, hogy a magzat megfűlt, hanem egyszersmind az is, hogy a fuladás okát a magzatviz képezte, hogy a magzat orrát, száját magzatvíz borította el; mert a magzatvíz suspendált alakelemeket (felhámsejtek, magzathaj, magzathélsár-részletek stb.) tartalmaz, melyek a légcsőbe és ágaiba beszí-

vatván, ott feltalálhatók. Hogy a fuladás ezen neme a méhben jött-e létre (pl. a méhlepényi vérkeringés megszakítása esetében) vagy pedig a burokból születés volt-e annak oka, e felől egyedül a konkrét eset körülményei nyujtanak felvilágosítást.

Midőn a magzat lélekző mozgásokat végez, akkor, ha a lélekző nyílások (orr, száj) előtt magzatvíz van, a magzatvíz nem csupán a légútakba (gége, légcső) jut be, hanem az Eustach-kürtön át a dobüregbe is bejuthat, s ott, mint ilyen, imént említett alakelemeinél fogva felismerhető. A dobüreg felnyitása törvényszéki bonczolásoknál gyakorlatban van, s dobüreg-próbának nevezetik. Kiváló jelentőségű a dobüregpróba olyan esetekben, mikor valamely magzathullának csak fejét találjuk meg, mikor tehát a tüdők vizsgálata által nyujtandó adatok elesnek. DR. B. J.

A Forgó Tőke pénztári kimutatása

1882. évi szeptemberhó végén.

M e g n e v e z é s	1881		1882		M e g n e v e z é s	1881		1882	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
B e v é t e l.					K i a d á s.				
Maradék a megelőző évről	3721	83	2503	74	Alapítványul iratott .	2000	—	1000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok, . . .	1083	92	1130	93	Bútorokra	43	45	59	33
Oklevelek díja	540	—	374	—	Fára, világításra	71	25	205	—
Helybeli tagdíj a folyó évre	3812	—	3819	—	Házbérre	1176	—	1255	50
Vidéki tagdíj a folyó évre	9583	75	9754	—	Irodai költségre	74	37	83	40
Tagdíjhátrálékok	424	50	609	50	Könyvtárra	1523	01	1182	79
Előrefizetett tagdíjak	79	—	129	—	Irói díjak s népsz. előad.	1554	87	1344	84
Előfizetések és eladott kiadványok	880	80	749	64	Szerkesztők tiszteletdíja .	250	—	245	—
Füzetes Vállalat	1493	53	1432	06	Közlöny kiállítására . . .	45	18	4191	62
Hirdetések	682	40	421	40	Füzetes Vállalatra	1313	66	526	92
Vegyések	22	15	16	44	Kisebb nyomtatványokra .	229	35	187	35
Összesen	22323	88	20939	71	Oklevelek kiállítására . . .	161	60	50	40
					Tiszti személyzetre	3124	61	3182	18
					Szolgák fizetésére	940	—	800	—
					Postaköltségre	115	53	143	50
					Hirdető mellékletre	482	04	226	44
					Vegyés kiadásokra	185	65	219	56
					Rendkívüli kiadásokra . . .	15	—	108	40
					Pályakérdésekre	600	—	300	—
					Összesen	18379	15	15312	23

LEUTNER KÁROLY s. k., pénztárnok.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.